

Det kongelige Justis og Beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref
13/4482 AaS

Dato
30.10.2013

Side 1 av 5

Deres dato / Your date

Vår referanse/
Our reference

Deres referanse/
Your reference

Høringsuttalelse til NOU 2013:9 Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer

1 Innledning

Securitas AS er Norges største sikkerhetsselskap med vel 6.000 vektere ute i samfunnet og over 40 avdelingskontorer som strekker seg fra Kristiansand i sør og til Hammerfest i nord. Vi er, som politiet, til stede i hele landet for å skape trygghet.

Securitas AS er også Norges eldste sikkerhetsselskap og har drevet virksomhet siden 1929. Vårt samfunnsoppdrag gjennom alle disse årene har vi hele tiden løst i samarbeid med politiet. Vi har opparbeidet kunnskap, innsikt og erfaring vi mener det er viktig at vi som bransjeleder kommer frem med i høringsprosessen på NOU 2013:9 Ett politi - rustet til å møte fremtidens utfordringer («politianalysen»).

Våre medarbeidere samarbeider godt med politiet og politiets tilstedeværelse er viktig for de tjenestene vi leverer. Politiets struktur og organisering er av betydning for oss og vi har derfor fulgt debatten om politiets innretning, antall tjenestesteder og politidistrikt, både før og etter 22. juli 2011, med stor interesse. Securitas og de andre sikkerhetsselskapene har tydelig tilstedeværelse i bybildet, på kjøpesenter, flyplasser og resepsjonsområder osv. Det innebærer at første uniformerte person som kommer til en situasjon svært ofte er en vokter.

2 Generelt til rapporten

2.1 Om utvalget

Securitas vil innledningsvis peke på at fremtidens politi er viktig for hele Norge. Utvalget har i hovedsak bestått av personer fra den sentrale statsforvaltningen og vi savner representanter for næringslivet. Utvalget beskriver et samfunn med et mer komplekst kriminalitetsbilde, at dagens oppgaveløsning kan løse på annet vis og med andre samarbeidspartnere, og systemer som er blitt mer sammenvevde. Med all respekt for kompetansen til medlemmene i utvalget så mener vi at sammensetningen av utvalget i større grad burde tatt hensyn til dette.

2.2 Grunnleggende behov for endring

Vi deler utvalgets oppfatning om at politiet er under et betydelig endringspress. Det er grunnleggende utviklingstrekk i samfunnet som utfordrer den norske politimodellen og som stiller nye krav til hva som er en god polititjeneste.

Vi merker oss også at utvalget peker på at den underliggende årsaken til dagens utfordringer er todelt. På den ene siden har ikke politiet fått de rammevilkår som er nødvendige for å styre, lede og utvikle virksomheten på en måte som best mulig svarer til oppgavene. På den annen side har heller ikke politiet evnet å utnytte de muligheter som faktisk finnes.

Securitas AS
Postboks 35 Grønland
N-0133 Oslo
Norway

Visiting address /
Besøksadresse
Urtegata 9, 0187 Oslo

Telephone / Telefon
+47 02452
Facsimile / Telefax
+47 23 03 88 01

info@securitas.no
www.securitas.no

Bank No
NO18 7085 0504 200

Corp. ID no / Org.nr
920 144 950

Vi har naturlig nok ikke grunnlag for å gå nærmere inn i mange av de vurderingene utvalget har gjort. Men med bakgrunn i den offentlige debatten rundt politiet de senere år og vår erfaring, synes det opplagt riktig når utvalget påpeker at for å utvikle et bedre og mer effektivt politi i fremtiden må politiet gis større handlingsrom til å organisere, styre og lede virksomheten. Samtidig må politiets egen evne til å gjøre nettopp dette også forbedres.

2.3 Antall distrikt og tjenestesteder

Securitas har ingen bestemt oppfatning av hvor mange tjenestesteder eller politidistrikt politiet skal ha. Som vi allerede har påpekt er vi til stede i hele landet i alle 27 politidistrikter, og vi ser at det er store ulikheter mellom de ulike tjenestestedene og mellom politidistriktene. Securitas mener at uavhengig av hvilke løsninger og hvilken organisasjon som blir valgt, er det viktig framover å sikre tilstedeværelse av et kompetent og effektivt lokalt politi der befolkningen bor, samtidig som politiet må settes i stand til å møte de utfordringene et langt mer komplekst og internasjonalt kriminalitetsbilde gir. Et mer enhetlig politi slik utvalget foreslår vil også være enklere å forholde seg til for Securitas og andre som arbeider tett med politiet over hele landet. Mer enhetlig organisering av politidistrikter og en nasjonal felles tilnærming og felles avklarte roller vil gi mer effektivt samarbeid.

2.4 Kriminalitetsutvikling og konsekvens

Vi mener utvalget gjør en viktig påpekning når de i rapporten peker på at den registrerte kriminaliteten, selv om den både i Norge og resten av Nord-Europa totalt sett har vært fallende hva angår antall saker, blir de stadig mer kompleks, er grenseoverskridende og bedre organisert. Samtidig ble det anmeldt flere lovbrudd i 2012 enn de to forutgående år med en økning på 3,8 % i siste fireårsperiode i følge rapporterte STRASAK-tall fra Politidirektoratet.¹ Den store mengden anmeldelser i faktiske tall er fortsatt vinningskriminalitet, et område hvor man også legger til grunn at det er store mørketall. Vinningskriminalitet, vold og skadeverk er mengdekriminalitet som Securitas sine vektere møter daglig.

Securitas er enig i at politiet har et bredt og uensartet spekter av oppgaver og et tilsvarende bredt spekter av forventninger i befolkningen gjør tydelige prioriteringer vanskelig. Securitas merker seg at utvalget mener at tilleggsoppgavene til politiet binder opp for mye ressurser og trekker oppmerksomhet vekk fra kjerneoppgavene.

Vi deler utvalgets syn når de sier at effektiv løsning av politiets kjerneoppgaver må bygge på fire elementer:

1. kunnskapsdrevet forebygging
2. tilstedeværelse der og når kriminalitet skjer
3. rask respons og gjenoppretting av normaltilstand når kriminalitet har skjedd
4. effektiv etterforskning og straffeforfølgning

Vi mener dog at det bør inn et femte element: samarbeid med andre aktører. Politiet verken kan eller skal bekjempe kriminaliteten alene.

2.5 Samarbeid om kriminalitetsbekjempelse

Politiet kan ikke bekjempe kriminalitet alene og det er mange aktører i både privat og offentlig sektor som har ansvar for å bidra. Politistasjonssjef Bjørn Åge Hansen mener at krim-statistikken i Oslo ville sett mye verre ut uten vektere². Politidirektør Odd-Reidar Humlegård har også uttalt at vektene er et viktig supplement til politiet³. Politidirektoratet utga i 2012 en omverdenanalyse der samarbeidet med vakterbransjen ble diskutert og konkludert med at politiet vil måtte samhandle med private sikkerhetsaktører for å møte publikums etterspørsel etter mer sikkerhet. På områder

¹ Kommenterte STRASAK-tall 2012, Politidirektoratet

² Intervju i Aktuell sikkerhet, 20.06.2013.

³ Aftenposten 18.10.2012 «-Vi trenger hjelp fra vektene»

der politiet ikke møter etterspørselen etter trygghet, vil det kunne vokse flere private tilbud og initiativ, i følge Politidirektoratets analyse⁴.

Securitas er derfor overrasket over at utvalget ved en så grundig gjennomgang av politiet og politiets oppgaver og forutsetning for å løse disse, ikke i større grad har drøftet den samfunnsøkonomiske nytten ved, og politiets nytte av, å samarbeide med det private næringsliv. Vi er også overrasket over dette ettersom den samme Regjeringen tidligere har fremhevet behovet for å samarbeide med private aktører i tidligere dokumenter.

I stortingsmeldingen om organisert kriminalitet, står det å lese;

”Som nevnt under punkt 8.1 er regjeringens intensjon at samarbeidet med privat sektor og spesielt de av næringslivets organisasjoner som arbeider mest aktivt for å bekjempe kriminaliteten, må videreutvikles og forsterkes. Det er et tydelig behov for dette, noe som er fremkommet blant annet gjennom de drøftelser departementet har hatt i den seneste tid med blant annet Næringslivets Sikkerhetsråd og Finansnæringsens Fellesorganisasjon (NSR/FNO). Disse organisasjonene ønsker et tettere og mer gjensidig forpliktende samarbeid. Hensikten er, både for departementet og næringslivet, å dele ansvar og samarbeide mer aktivt både i det kriminalitetsforebyggende og i det kriminalitetsbekjempende arbeidet. Med dette utgangspunktet vil regjeringen skissere rammene for et mer forpliktende og forsterket samarbeid med næringslivet.”⁵

Videre kan vi lese;

”Næringslivet har i mange tilfeller relevant og nyttig informasjon om kriminelles fremgangsmåte og trender. I noen av de nærings – nettverkene som er etablert i og primært for næringslivet, pågår det utstrakt informasjonsutveksling. Hensikten er at informasjonen kan sette virksomhetene bedre i stand til å forebygge kriminalitet.

Etter departementets og politiets oppfatning er dette en type informasjon politiet i større grad kan dra nytte av. Politiet på sin side sitter også inne med informasjon som næringslivet i mange tilfeller kan nyttiggjøre seg i forebyggende øyemed.”

Under behandlingen av meldingen på Stortinget ga en samlet justiskomite støtte til at det skulle opprettes et formalisert samarbeid mellom politiet og næringslivet for utveksling av informasjon. Vi vil i den anledning også peke på at Oslo politidistrikt (OPD) i sin rapport, *”Oslo 2022 – fremtidens kriminalitetsutfordringer i Oslo”*, viser til at OPD har etablert et formalisert samarbeid med den private sikkerhetsbransjen. I rapporten peker OPD på at sikkerhetsbransjen innen enkelte områder har kompetanse og ressurser som ligger foran politiet.

OPD skriver i rapporten at sikkerhetsselskapene i Oslo har langt flere operative enheter enn hva politiet selv disponerer i samme område. Vi kan for vår egen del legge til at dette er situasjonen mange steder i Norge hvor vi har tilstedeværelse.

Securitas mener det er en mangel når dette ikke er drøftet i en så vidt grundig gjennomgang. Dette er et område som burde vært drøftet i rapporten og vi ber derfor om at dette blir omhandlet i det videre arbeidet med rapporten.

3 Utvalgets anbefalinger om oppgaveoverføring

Det er statens ansvar å sørge for at samfunnet har den polititjenesten det er behov for. Det er uttrykkelig slått fast i Politiloven. Det er imidlertid ikke til hinder for at politi- og lensmannsetaten samarbeider med andre for å løse sitt samfunnsoppdrag. Et mer komplekst samfunn krever nye løsninger og nye samarbeidsarenaer. Med komplekse problemstillinger er det viktig at politiet prioriterer kjerneoppgavene og de oppgavene som kun politiet kan håndtere.

Securitas har derfor med interesse lest om de oppgavene utvalget foreslår at andre kan håndtere i stedet for politiet. Mye av dette er myndighetsoppgaver der det neppe vil være naturlig at andre

⁴ Politiets omverdenanalyse, Politidirektoratet 2012, side 52.

⁵ Stortingsmelding nr. 7 (2010-2011) Kampen mot organisert kriminalitet – en felles innsats

enn det offentlige utfører, men vi mener det er en svakhet at utvalget ikke har vurdert om det ikke ville være samfunnsmessig lønnsomt om private utfører andre oppgaver, eventuelt om oppgaver burde utføres i samarbeid med det private.

3.1 Positiv erfaring med samarbeid

I oktober 2006 stanset den rød-grønne regjeringen et prøveprosjekt i politiet som innebar at vektere utførte fangetransport og tok vaktoppdrag for utsendingsklare utlendinger ved Trandum utlendingsinternat. Prosjektene ble stoppet til tross for svært gode tilbakemeldinger. Prosjekt Transtekt (Transport av varetektsinnsatte) i Vestfold var et samarbeid mellom politi, kriminalomsorgen og et vaktelskap, der vaktelskapet utførte transporten. Veritas gjennomførte en særskilt evaluering av erfaringene fra bruk av vektere ved fangetransport, og den viste at kvaliteten på leveransen ble vurdert som "svært god" og ordningen medførte en ressursbesparelse for politiet på mellom 20 og 30 prosent avhengig av hvordan transporten ble organisert. Dette er et godt eksempel på hva som kan oppnås ved et samarbeid mellom det offentlige og det private på justisområdet.

Securitas er enig i at politiet ikke bør binde opp sine tjenestemenn til transport av varetektsfanger. Gjennom media har vi lest at også kriminalomsorgen også har bemanningsmessige utfordringer. Vi mener at det mest samfunnsmessige lønnsomme derfor vil være om denne oppgaven blir løst av, eller i samarbeide med vekterselskap.

Securitas er også enig med utvalget når de peker på at ledsagelse ved uttransportering av utlendinger som ikke lenger skal være i Norge, ikke bør utføres av politiet. Vi er av den oppfatning at dette kan utføres av eller i samarbeid med vekterbransjen og at det totalt sett vil være mer samfunnsøkonomisk lønnsomt framfor å bygge opp en stor institusjon i det offentlige, som skal utføre dette. Vi mener også at vaktholdet ved Trandum kan utføres av vektere slik som det er gjort tidligere.

Utvalget peker på at private kan ta hånd om hittegods. Det mener vi i Securitas at sikkerhetsselskapene vil være i stand til å levere med god kvalitet.

3.2 Ambassadevakthold

Vi vil også berøre et par andre punkter utvalget ikke har vært innom, og som det kan være naturlig å se på i det videre arbeidet.

Oslo Politidistrikt skriver i sin rapport «Oslo 2022» at en av de oppgavene som bør overføres til andre, er ambassadevaktholdet. Securitas er enig i den vurderingen. Vaktholdet ved alle regjeringens bygninger, Stortinget og Norges Bank er løst av vaktelskap, offentlige og/eller private. Vi kan ikke se at vaktholdet ved ambasadene skiller seg vesentlig fra dette og bør derfor kunne løses av et vekterselskap for å ikke binde opp ressursene ved Oslo politidistrikt.

3.3 Ordensvakter

Det har tidligere vært en debatt om vektere i det offentlige rom knyttet til at Oslo kommune leide inn vektere til å være i områdene rundt Akerselva, Vaterlandsparken og Grünerløkka hvor Oslo kommune mente at politiets tilstedeværelse ikke var omfattende nok for å ivareta borgernes sikkerhet. Saken er prinsipielt interessant. Den aktualiseres også med politianalysen hvor en av hovedanbefalingene er at politiet skal bli bedre på kjerneoppgaver og de komplekse oppgavene. Det er her en fare for at hverdagskriminaliteten må prioriteres ned, noe Politidirektør Odd Reidar Humlegård bekrefter overfor Bergens Tidende i desember 2012⁶. Han tror at folk godtar at politiet ikke oppklarer tyverier og annen hverdagskriminalitet. Vi er ikke overbeviste om det. Med en forståelig endring av politiets innretning er det en reell fare for at gapet mellom borgernes behov i mengdekriminaliteten ikke vil bli ivarettet på en forsvarlig måte.

⁶ "–Noen må bli skuffet", Bergens Tidendefredag 21. desember 2012

Om Politidirektøren står for det han er gjengitt på i Bergens Tidende, mener Securitas at vi må få en debatt om hvem som skal fylle det tomrommet politiet da etterlater seg i kriminalitetsbekjempelsen.

I så måte er vi også opptatt av at kravene som stilles til bransjen, og da spesielt ordensvaktens kompetanse, følges opp og utøves på en enhetlig måte uavhengig av politiets fremtidige organisering. De endrede kompetansekravene for ordensvakter ble ønsket varmt velkommen av bransjen da de kom i april 2011. Først og fremst fordi en styrking av opplæringen ville sikre et godt og ikke minst likt utgangspunkt i alle politidistrikter. Opplæringen og kravene som omfattes av den nye loven er ennå ikke klare. I tillegg kom det en endring av forskriften til vaktvirksomhetsloven våren 2013 hvor det heter at ordensvaktene kan få en avkortet vekteropplæring.

Side 5 av 5

Securitas mener at det er naturlig at kompetansekravene til en ordensvakt ikke er lavere enn til en vekter, både av hensyn til personens egensikkerhet og rettsikkerheten til dem som kommer i kontakt med ordensvakten.

4 Oppsummering

Securitas ønsker å være en positiv aktør og vil dele vår lange erfaring og gode innsikt fra hele vårt langstrakte land. Vår kunnskap mener vi er verdifull når politiets organisering og innretning skal diskuteres for å bedre beredskap og sikkerhet i Norge.

Utvalget har, etter hva Securitas kan bedømme, kommet med en meget grundig rapport. Mye av rapportens innhold faller utenfor hva det er naturlig for Securitas å kommentere. Vi har i denne omgang ønsket å trekke frem noen områder der det vil være naturlig at sikkerhetsbransjen kan komme i tettere samarbeid med politiet og på noen områder ta over deler av den omfattende oppgaveporteføljen som politiet har i dag.

Vi stiller oss til disposisjon for Justis- og beredskapsdepartementet dersom det er områder som ønskes utdypet eller diskutert.

Med hilsen

Martin Holmen
Administrerende direktør
Securitas AS